

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Strandgade 100
1401 København K

Tandlægebistand til indsatte i fængsler og arrester, direktoratets sagsnr. 22-60-0027

Jeg har nu afsluttet min behandling af sagen om tandlægebistand til indsatte i fængsler og arrester.

24. januar 2023

Da direktoratet har oplyst, at reglerne om tandeftersyn i sundhedsbekendtgørelsens § 18 vil blive tilpasset den nuværende almindelige offentlige ordning for tandeftersyn, foretager jeg mig ikke yderligere med hensyn til dette spørgsmål.

Dok.nr. 21/04483-30/JL
Bedes oplyst ved
henvendelse

Jeg forstår på det, som direktoratet har anført, at den faglige vurdering efter sundhedsbekendtgørelsens § 15 af, om der er sundhedsmæssigt grundlag for tandbehandling, foretages af en tandlæge. Jeg forstår også, at sygeplejersker og læger – typisk i samråd med tandlægen – kan indgå i vurderingen af, om en behandling skal ske akut, herunder eventuelt i form af smertedækning. Dette kan ikke give mig anledning til bemærkninger.

**Folketingets
Ombudsmand**
Gammeltorv 22
1457 København K
33 13 25 12
www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Heller ikke det, som direktoratet har anført om betaling for tandlægebistand til indsatte, herunder om kriminalforsorgens betaling af andet end nødbehandling, kan give mig anledning til bemærkninger.

Oplysning om telefontid
og mulighed for personlig
henvendelse findes på
ombudsmanden.dk/kontakt

Efter min opfattelse kan det imidlertid ikke ud fra de foreliggende oplysninger om praksis for visitation og behandling lægges til grund, at de indsatte i alle tilfælde sikres den tandbehandling, som de har krav på. Jeg kan heller ikke ud fra de foreliggende oplysninger lægge til grund, at administrationen af reglerne om tandlægebistand til indsatte med hensyn til indsattes egne og kriminalforsorgens betalingsmuligheder sikrer, at indsatte modtager den tandbehandling, som de har krav på.

Jeg henstiller derfor til direktoratet at tydeliggøre reglerne på området over for institutionerne – f.eks. i nærmere retningslinjer eller en vejledning.

Jeg henstiller samtidig, at direktoratet i den forbindelse inddrager kravene til vejledning af de indsatte.

Jeg beder om **inden 3 måneder** at modtage underretning om, hvad mine henstillinger giver direktoratet anledning til.

Jeg beder samtidig om at blive underrettet om resultatet af direktoratets ajourføring af reglerne om tandeftersyn, hvis det foreligger, eller om at få oplyst status for arbejdet hermed.

Direktoratet kan læse nærmere om resultatet af min undersøgelse nedenfor.

Ombudsmandens udtalelse

1. Baggrund

Det følger af § 45 i lov om fuldbyrdelse af straf (lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019), at en indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Nærmere regler herom er fastsat i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 965 af 22. juni 2022 om sundhedsmæssig bistand til indsatte i kriminalforsorgen (sundhedsbekendtgørelsen). Bekendtgørelsen indeholder regler om bl.a. tandlægebistand til indsatte i fængsler og arresthuse. Bestemmelserne herom i den gældende bekendtgørelse, der er omtalt nedenfor, er videreført uændret fra den tidligere gældende bekendtgørelse nr. 399 af 9. april 2015.

I forbindelse med tilsynsbesøg i Kragsskovhede Fængsel og Sønder Omme Fængsel i 2021 modtog jeg oplysninger om de indsattes adgang til tandbehandling og betaling herfor.

Ved breve af 1. oktober 2021 bad jeg i forlængelse heraf de to fængsler om nærmere oplysninger om deres praksis med hensyn til visitation, betaling og vejledning i forbindelse med tandbehandling af indsatte. Jeg modtog i den anledning en udtalelse fra Sønder Omme Fængsel samt en udtalelse fra Områdekantoret i Hobro vedlagt en arbejdsgangsbeskrivelse for tandlægebehandling i Kragsskovhede Fængsel.

Med henvisning til ombudsmandslovens § 17, stk. 2, bad jeg herefter ved brev af 7. marts 2022 Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse.

Jeg har på den baggrund modtaget direktoratets udtalelse af 29. august 2022.

Min undersøgelse angår spørgsmålet om adgangen til tandlægebistand for indsatte i kriminalforsorgen generelt og ikke specielt forholdene i Kragshovede Fængsel og Sønder Omme Fængsel. Oplysninger om de konkrete forhold er således alene medtaget nedenfor som eksempler på oplysninger om lokal praksis og retningslinjer i enkelte fængsler.

2. Tandeftersyn

2.1. Retsgrundlag

Sundhedsbekendtgørelsen indeholder i § 18 følgende bestemmelse om tandeftersyn:

”§ 18. Varetægtsarrestanter og indsatte, som udstår fængselsstraf eller forvaring og som skal opholde sig i institution under kriminalforsorgen i 3 måneder eller derover, skal tilbydes tandeftersyn, når

- 1) den pågældende har været indsat i 3 måneder, og
- 2) den pågældende ikke har været til tandeftersyn i 30 måneder.

Stk. 2. Indsatte tilbydes i øvrigt tandeftersyn, når den behandlende tandlæge vurderer, at der er behov herfor.”

2.2. Sundhedsstyrelsens retningslinjer

Følgende fremgår af Sundhedsstyrelsens Nationale kliniske retningslinjer for fastlæggelse af intervaller mellem diagnostiske undersøgelser i tandplejen (2016), s. 7 f.:

”Anbefalinger

- Det anbefalede interval mellem statusundersøgelser bør fastsættes individuelt for hver patient med henblik på at imødekomme dennes behov ud fra en vurdering af aktuelt oralt sygdomsniveau samt risiko for oral sygdom (NICE, 2004, D).

...

- Det anbefalede korteste og længste interval mellem statusundersøgelser er:
 - Det korteste interval mellem statusundersøgelser bør være 12 måneder (NICE, 2004, revurderet, GP).

En patient kan have behov for hyppigere fokuserede undersøgelser som led i et forebyggelses- og behandlings-

forløb, akut behandling eller undersøgelse og behandling ved specialtandlæge, som ligger udenfor omfanget af den kliniske retningslinje.

- Det længste interval mellem statusundersøgelser bør være 24 måneder (NICE, 2004, revurderet, GP).

Undersøgelsesintervaller for patienter, som gentagne gange har demonstreret, at de kan bevare egen oral sundhed og som vurderes at have risikofaktorer under kontrol, kan blive udvidet op til 24 måneder. Intervaller længere end 24 måneder anbefales ikke, idet dette kan forringe patient-behandler relationen, og patienters livsstil og sygdomsrisiko kan ændre sig.”

2.3. Direktoratet for Kriminalforsorgens bemærkninger

Direktoratet har oplyst, at den tidsmæssige forudsætning om et interval på 30 måneder i bekendtgørelsens § 18, stk. 1, nr. 2, bygger på en indstilling i en tidligere betænkning om sundhedstjenesten i kriminalforsorgen og er baseret på den daværende offentlige tandplejeordning med hensyn til tandeftersyn.

Direktoratet har ikke været opmærksom på, at der for borgere, der ikke er indsat i kriminalforsorgens institutioner, efterfølgende er blevet indført andre intervaller for, hvornår der ydes tilskud til tandeftersyn.

Direktoratet vil på baggrund af en drøftelse med kriminalforsorgens tandlægefaglige konsulent ændre formuleringen af sundhedsbekendtgørelsens § 18, således at indsatte får samme mulighed for tandeftersyn, som personer i det øvrige samfund.

2.4. Min vurdering

Da direktoratet har oplyst, at reglerne om tandeftersyn vil blive tilpasset til den nuværende almindelige offentlige ordning for tandeftersyn, foretager jeg mig ikke yderligere med hensyn til dette spørgsmål.

3. Visitation og behandling

3.1. Retsgrundlag

3.1.1. Sundhedsbekendtgørelsen

Sundhedsbekendtgørelsen indeholder i §§ 13 og 15 følgende bestemmelser:

”§ 13. De indsatte behandles af en tandlæge, der er tilknyttet kriminalforsorgsområdet.

Stk. 2. Hvis det er foreneligt med ordens- og sikkerhedshensyn samt praktiske hensyn, kan kriminalforsorgsområdet tillade, at indsatte, som udstår fængselsstraf eller forvaring, behandles af egen tandlæge, når forholdene i det enkelte tilfælde taler derfor.

§ 15. Indsatte, som udstår fængselsstraf eller forvaring og skal opholde sig i institution under kriminalforsorgen i 3 måneder eller derover, har ret til

- 1) tandbehandling, hvortil der efter sundhedsloven og regler udstedt efter denne ydes tilskud efter overenskomsten mellem Dansk Tandlægeforening og Regionsrådet (sygesikringsoverenskomsten) eller af kommunalbestyrelsen efter bekendtgørelsen om tandpleje, kapitel 1 om børne- og ungdomstandpleje,
- 2) tandbehandling omfattende aftagelig protese, og
- 3) nødvendig lokalbedøvelse eller enorale røntgenundersøgelser i tilknytning til behandling efter nr. 1 og 2.

Stk. 2. Andre indsatte har ret til nødbehandling, det vil sige tandbehandling, som ikke kan udsættes til efter den indsattes løsladelse, og som efter en tandlægefaglig vurdering er nødvendig på grund af smerter, andre gener eller af hensyn til den indsattes helbredstilstand.”

3.1.2. Skrivelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen

Direktoratet har i en skrivelse af 31. marts 2020 udsendt en orientering om reglerne for tandbehandling med omtale af bl.a. sundhedsbekendtgørelsens § 15. Skrivelsen indeholder en uddybet beskrivelse af, hvad der forstås ved ”nødbehandling”, og omtaler mere generelt muligheden for at kunne få rådgivning af kriminalforsorgens tandlægefaglige konsulent om de indsattes adgang til tandeftersyn og tandbehandling.

3.2. Oplysninger om fængsels lokale praksis

Områdekontoret i Hobro har oplyst, at visitering til tandbehandling i Kragshovede Fængsel foregår gennem vedkommende afdelingssygeplejerske, som ved tvivlsspørgsmål kan konsultere lægen. I tilfælde, hvor der ikke er tvivl, bestilles der tandlægekonsultation. Det er tandlægen, der foretager den tandlægefaglige vurdering af behandlingen, herunder omfanget af denne, i samarbejde med bl.a. sundhedspersonalet.

I arbejdsgangsbeskrivelsen for tandlægebehandling i Kragshovede Fængsel er det om fordelingen af ansvar anført, at ”Den enkelte sygeplejerske er ansvarlig for egne afdelinger og foretager således vurderinger af tandbehandlingen ud fra kriterier i arbejdsgangsbeskrivelsen herfor. Sygeplejersken konfererer aktuelle sager med lægen forud for evt. bestillinger af tider hos tandlægen.”

Om kriterierne for tandbehandling anfører arbejdsgangsbeskrivelsen, at indsatte med en opholdstid i institutionen under 3 måneder som udgangspunkt henvises til at blive behandlet efter løsladelsen. Indtil da smertedækkes medicinsk, idet (anden) nødbehandling kan iværksættes, hvis smertebehandling ikke virker. For indsatte, der skal opholde sig i institutionen i 3 måneder eller længere, er det angivet, at fængslet som udgangspunkt kun dækker nødbehandling. Der iværksættes altid billigste mulighed, og der startes således som udgangspunkt med smertedækkende behandling. Dog kan der bestilles tandlæge ved større symptomer som f.eks. tandbylder eller andre åbenlyse tandproblemer.

I Sønder Omme Fængsel fastsætter fængslets husorden, at "Der er mulighed for tandlæge hver mandag (afgang 14:15 fra centralvagten). Du kan anmode om at komme til tandlæge, ved at skrive en anmodningsseddel, hvori du beskriver dit problem grundigt".

I dette fængsel tilgår alle henvendelser fra indsatte om tandbehandling efter det oplyste en administrativ medarbejder, der vurderer de formelle krav om f.eks. opholdstid.

Ifølge fængslet bliver alle indsatte, som ønsker det, tilset af en tandlæge. Det er den administrative medarbejder, der står for kontakten og tidsbestillingerne hos tandlægen og herved også foretager den egentlige visitation til tandlægen.

Den faglige vurdering af behandlingsbehovet foretages af tandlægen. Fængslets sundhedsenhed inddrages oftest kun med hensyn til vurdering og iværksættelse af eventuel smertebehandling i tiden frem til konsultation hos tandlægen.

3.3. Direktoratet for Kriminalforsorgens bemærkninger

Direktoratet for Kriminalforsorgen har anført bl.a. følgende:

"Direktoratet har hørt kriminalforsorgsområderne om praksis for, hvordan kontakten og visitationen til tandlægebehandling foregår. Områderne har oplyst følgende om praksis:

På grund af kriminalforsorgens organisering og den forskel, der er i vagtdækning af sundhedspersonale på forskellige institutioner og matrikler, kan der være forskellig praksis for, hvordan visitering til tandlæge foregår. Hvis der fast er en sygeplejerske, vil det være sygeplejersken, der modtager en anmodning om tandbehandling, og eventuelt drøfter denne med en læge eller tandlæge/tandlægefaglige konsulent alt efter arten af generne fra tænderne. Det bemærkes, at der ikke er tandlæger tilknyttet

alle kriminalforsorgens matrikler, hvorfor eksterne private tandlægeklinikker også benyttes til tandbehandling.

På de matrikler hvor der ikke er daglig sygeplejedækning, vil det være fængselsbetjente, der sammen med den indsatte vurderer, om tandge-
nerne kan afvente fremmøde af sygeplejerske eller læge. Såfremt der er
tvivl om, hvorvidt den indsatte kan afvente fremmøde af sygeplejerske
eller læge, kan fængselsbetjenten ringe til sygeplejerske eller læge. Så-
fremt den indsatte ikke kan afvente sygeplejerske eller læge, ringer
fængselsbetjenten til lægen, der eventuelt kan udskrive smertestillende.
En ekstern tandlæge kan kontaktes med henblik på at få en akut tid til
indsatte.

...

Direktoratet for Kriminalforsorgen kan oplyse, at en tandlægefaglig vur-
dering efter sundhedsbekendtgørelsens § 15 af, om hvorvidt der er
sundhedsmæssigt grundlag for at iværksætte tandbehandling, skal fore-
tages af en tandlæge.

Sygeplejersker og læger kan som nævnt (...) blive involveret i visiterin-
gen/kontakten til tandlægen, ligesom de kan indgå i smertedækningen.
Der er ikke tale om, at sygeplejerske og læge vurderer, om der skal fore-
tages tandbehandling, men – typisk i samråd med tandlægen – hvorvidt
en behandling skal ske akut eller ej.

Administrative medarbejdere og lægesekretærer foretager ikke sund-
hedsfaglige vurderinger, men kan naturligvis varetage administrative op-
gaver i forbindelse med tandbehandling, f.eks. modtagelse af anmod-
ningssedler fra de indsatte samt tidsbestilling hos tandlæge. Der kan
også være tale om, at den administrative medarbejder sikrer, at de for-
melle krav i sundhedsbekendtgørelsen om opholdets længde i institutio-
nen er opfyldt.”

3.4. Min vurdering

Jeg forstår direktoratets udtalelse således, at den tandlægefaglige vurdering
efter sundhedsbekendtgørelsens § 15 af, om der er sundhedsmæssigt behov
for tandbehandling, foretages af en tandlæge. Sygeplejersker og læger kan –
typisk i samråd med tandlægen – medvirke ved vurderingen af, om en be-
handling skal ske akut, herunder eventuelt i form af smertedækning.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Efter min opfattelse kan det imidlertid ikke ud fra de foreliggende oplysninger om praksis for visitation og behandling lægges til grund, at indsatte i alle tilfælde sikres den tandbehandling, som de i overensstemmelse med sundhedsbekendtgørelsens § 15 har krav på.

Det står mig således ikke klart, i hvilket omfang indsatte i praksis har mulighed for at blive tilset af en tandlæge med henblik på at få vurderet behovet for tandbehandling. Det forekommer heller ikke klart, i hvilket omfang et fængsel mv., herunder ved en sygeplejerske eller en administrativ medarbejder, i forbindelse med visitation til tandlægebistand kan afslå en indsats ønske om konsultation hos en tandlæge, f.eks. med henvisning til, at der som udgangspunkt først skal gives smertedækkende behandling.

Jeg henviser til det, som jeg under pkt. 4.2 nedenfor har anført om praksis med hensyn til betaling for tandlægebistand.

Jeg henstiller derfor til direktoratet at tydeliggøre reglerne på området over for institutionerne – f.eks. i nærmere retningslinjer eller en vejledning.

Jeg beder direktoratet om at underrette mig om, hvad min henstilling giver direktoratet anledning til.

4. Betaling

4.1. Retsgrundlag

4.1.1. Sundhedsbekendtgørelsen

Sundhedsbekendtgørelsen indeholder følgende bestemmelser om betaling for tandlægebistand:

”§ 16. Kriminalforsorgsområdet afholder udgiften til tandbehandling efter § 15, i det omfang

- 1) udgiften ikke afholdes af andre offentlige myndigheder efter sundhedsloven og regler udstedt efter denne, og
- 2) den indsatte ikke selv har midler til at afholde udgiften.

Stk. 2. Udgiften til tandbehandling dækkes dog kun af kriminalforsorgsområdet, hvis

- 1) tandbehandlingen efter en tandlægefaglig vurdering er rimelig i forhold til den pågældendes tandstatus ved indsættelsen,
- 2) det efter en tandlægefaglig vurdering findes påkrævet at udføre behandlingen, og
- 3) behandlingen ikke uden ulempe kan afvente den indsattes løsladelse.

§ 17. Kriminalforsorgsområdet kan helt eller delvist afholde udgiften til behandling i videre omfang, hvis der er tandlægefaglig indikation herfor, og ganske særlige behandlingsmæssige eller pædagogiske grunde i det enkelte tilfælde taler herfor.

...

§ 19. Udgiften til tandeftersyn efter § 18 afholdes af kriminalforsorgsområdet, i det omfang den ikke afholdes af andre offentlige myndigheder efter sundhedsloven og regler udstedt efter denne.”

...

§ 21. Afgørelser efter denne bekendtgørelse træffes af kriminalforsorgsområdet.

Stk. 2. Tandbehandling efter § 15, stk. 2, kan umiddelbart iværksættes af tandlægen. Ved tandbehandling i øvrigt forelægger tandlægen et overslag over udgiften for kriminalforsorgsområdet.

Stk. 3. Kriminalforsorgsområdet kan fastsætte retningslinjer, hvorefter tandlægen umiddelbart kan iværksætte tandbehandling i videre omfang end efter stk. 2.”

4.1.2. Skrivelser fra Direktoratet for Kriminalforsorgen

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en skrivelse af 13. februar 2018 til kriminalforsorgsområderne anført, at indsatte som udgangspunkt selv skal betale for tandbehandling. Kriminalforsorgsområderne må ikke indgå aftaler med de indsatte om at lægge ud for udgifter til tandbehandling mod indgåelse af en afdragsordning om betalingen.

Endvidere har direktoratet ved skrivelse nr. 9714 af 24. juni 2022 om bekendtgørelse om sundhedsmæssig bistand til indsatte i kriminalforsorgens institutioner anført bl.a. følgende:

”Kriminalforsorgsområdet afholder udgiften til tandbehandling i det omfang, udgiften ikke afholdes af andre offentlige myndigheder efter sundhedsloven eller regler udstedt efter denne, og den indsatte ikke har midler til selv at afholde udgiften. Det er endvidere en betingelse, at behandlingen efter en tandlægefaglig vurdering er rimelig i forhold til den pågældendes tandstatus ved indsættelsen, og at behandlingen ikke kan afvente løsladelsen.

I hvilket omfang den indsatte har midler til helt eller delvist at afholde udgiften selv, beror på en konkret vurdering af den indsattes økonomiske forhold sammenholdt med størrelsen af udgiften. Hvis den indsatte

alene har indtægt svarende til vederlaget for beskæftigelse i kriminalforsorgens institutioner, og den indsatte ikke i øvrigt skønnes at have økonomiske midler, må det lægges til grund, at den indsatte ikke selv kan afholde udgiften.”

4.2. Oplysninger om fængsels lokale praksis

Om forholdene i Kragshoved Fængsel har områdekontoret i Hobro oplyst, at det er fængslets tandlæge, der vurderer, om en behandling er af en sådan karakter, at reglerne fører til, at fængslet skal betale for behandlingen. Uanset opholdstiden i institutionen skal en indsat ikke have en opsparing for at kunne modtage behandling hos tandlægen.

Fængslets arbejdsgangsbeskrivelse for tandlægebehandling angiver som nævnt ovenfor under pkt. 3.2, at indsatte med en opholdstid i institutionen under 3 måneder som udgangspunkt henvises til at blive behandlet efter løsladelsen. Indtil da smertedækkes den indsatte medicinsk, idet (anden) nødbehandling kan iværksættes, hvis smertebehandling ikke virker. Indsatte, der skal opholde sig i institutionen i 3 måneder eller længere, skal som udgangspunkt selv betale for tandbehandling. Kriminalforsorgsområdet kan dog under visse omstændigheder dække udgiften. Som udgangspunkt dækker fængslet kun nødbehandling: ”Øvrig tandbehandling skal indsatte således selv spare op til og derfor nødbehandles der indtil der er sparet op.”

Det anføres endvidere i arbejdsgangsbeskrivelsen, at ”[a]lt udover nødbehandling betegnes som egenbetaling uanset domslængde, da alle indsatte har beskæftigelsespligt eller får en form for dusør når de fængsles her og derfor har mulighed for at afholde udgift til tandlæge gennem opsparing”.

Om forholdene i Sønder Omme Fængsel er det oplyst, at afgørelsen af, om fængslet skal betale for en behandling, foretages på baggrund af tandlægens vurdering. Der er ikke krav om, at indsatte skal have en opsparing for at komme til tandlægen.

Som udgangspunkt betales der ikke for behandling ud over nødbehandling, medmindre det konkret vurderes, at der er et særligt behov herfor. I fængslets husorden er det om tandlæge anført, at ”Der er egenbetaling, minus sygesikringens andel. Ved domme under tre måneder, udføres kun nødbehandling (f.eks. smertebehandling)”.

4.3. Direktoratet for Kriminalforsorgens bemærkninger

Direktoratet for Kriminalforsorgen har anført bl.a. følgende:

”Direktoratet for Kriminalforsorgen kan oplyse, at sundhedsbekendtgørelsens § 16 ikke betyder, at kriminalforsorgen kun betaler for nødbehandling.

Det følger af § 15, at indsatte kan få anden behandling end nødbehandling, jf. stk. 1. Hvis den indsatte ikke selv har midler, og andre offentlige myndigheder, herunder den indsattes bopælskommune, ikke afholder udgiften, har kriminalforsorgen hjemmel til at afholde udgiften til tandbehandling ud over nødbehandling, jf. § 16. Det er dog en betingelse for, at kriminalforsorgen kan afholde udgifterne, at tandbehandlingen efter en tandlægefaglig vurdering er rimelig i forhold til den pågældendes tandstatus ved indsættelse, at det efter en tandlægefaglig vurdering findes påkrævet at udføre behandlingen, og at behandlingen ikke uden ulempe kan afvente den indsattes løsladelse, jf. § 16, stk. 2.

...

Det er en tandlæge, der vurderer, om en tandbehandling opfylder betingelserne i sundhedsbekendtgørelsens § 16, stk. 2. I tvivlstilfælde kan personalet desuden konsultere kriminalforsorgens tandlægefaglige konsulent.”

4.4. Min vurdering

Det, som direktoratet har anført om betaling for tandlægebistand til indsatte, giver mig ikke anledning til bemærkninger. Det gælder også for direktoratets bemærkninger om kriminalforsorgens betaling af andet end nødbehandling.

De foreliggende oplysninger, herunder navnlig oplysningerne om de lokale skriftlige retningslinjer i Kragshoved Fængsel og Sønder Omme Fængsel, synes imidlertid ikke at være i overensstemmelse hermed. Endvidere synes disse lokale retningslinjer heller ikke at flugte med direktoratets skrivelser, jf. pkt. 4.1.2.

Jeg mener derfor ikke at kunne lægge til grund, at administrationen af reglerne om tandlægebistand til indsatte med hensyn til indsattes egne og kriminalforsorgens betalingsmuligheder sikrer, at indsatte modtager den tandbehandling, som de har krav på.

Jeg henstiller derfor til direktoratet at tydeliggøre reglerne på området over for institutionerne – f.eks. i nærmere retningslinjer eller en vejledning.

Jeg henviser i den forbindelse også til det, jeg har anført under pkt. 3.4 ovenfor.

Jeg beder direktoratet om at underrette mig om, hvad min henstilling giver direktoratet anledning til.

5. Vejledning af de indsatte

5.1. Retsgrundlag

Det følger af straffuldbyrdslovens § 31, at en indsat snarest efter at være anbragt i en institution skal vejledes om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdsen. I overensstemmelse hermed fastsætter sundhedsbekendtgørelsens § 14 følgende om tandlægebistand:

”§ 14. Kriminalforsorgsområdet skal snarest muligt efter indsættelsen give den indsatte en generel orientering om tandlægeordningen i institutionen.”

5.2. Oplysninger om fængsels lokale praksis

Det er oplyst generelt for både Kragsskovhede og Sønder Omme Fængsel, at indsatte bliver orienteret om den sundhedsfaglige betjening ved indsættelsen i forbindelse med modtagelsessamtalen, og at dette også omfatter tandlægebehandling.

Områdekontoret i Hobro har desuden oplyst, at indsatte i Kragsskovhede Fængsel af personalet bliver vejledt i overensstemmelse med fængslets arbejdsgangsbeskrivelse for tandbehandling, der tager udgangspunkt i Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 31. marts 2020, der er omtalt ovenfor under pkt. 3.1.2. I forbindelse med indsættelsen vejledes de indsatte endvidere om muligheden for at spare op til afholdelse af eventuel egenbetaling for tandlægebehandling.

Sønder Omme Fængsel har oplyst, at indsatte vejledes ved udlevering af husordenen, der som anført under pkt. 3.2 og 4.2 ovenfor indeholder visse oplysninger om adgangen til tandlægebistand. Indsatte har mulighed for at modtage vejledning fra det tjenestegørende personale samt fængslets socialrådgivere.

5.3. Direktoratet for Kriminalforsorgens bemærkninger

Direktoratet for Kriminalforsorgen har om vejledning af de indsatte anført bl.a. følgende:

”De indsatte skal vejledes om deres mulighed for at modtage tandbehandling samt betalingsreglerne herfor.

De indsatte skal desuden vejledes om, hvor de kan henvende sig, hvis de har behov for tandlægebehandling. Det bemærkes i den forbindelse, at kriminalforsorgen har en standardiseret modtagelsesprocedure, hvori der indgår en sundhedsmæssig screening. Information om mulighed for tandbehandling indgår som en del af denne samtale. De indsatte har

derudover mulighed for at spørge både fængselspersonale og sundhedspersonale, såfremt de har behov for yderligere vejledning om sundhedsbehandling.

En husorden, hvor retten til tandlægebehandling fremgår, er desuden tilgængelig for de indsatte.

Direktoratet skal (...) bemærke, at den indsatte kan vejledes om et fast tidspunkt for tandlægebehandling, men vejledningen bør ikke foranledige den indsatte til at tro, at der ikke kan være mulighed for akut tandbehandling uden for dette faste tidspunkt.

De indsatte kan (...) også få vejledning af fængslets socialrådgivere, der bl.a. kan hjælpe med afklaring af de økonomiske forhold ved tandbehandling.

...

Det er direktoratets opfattelse, at indsatte, både varetægtsarrestanter og afsonere, er grundigt informeret om deres muligheder for tandbehandling.”

5.4. Min vurdering

Formålet med myndighedernes vejledningspligt efter straffuldbyrdelseslovens § 31 er at imødekomme de indsattes informationsbehov og undgå, at de på grund af fejl, uvidenhed eller misforståelser udsættes for retstab.

Jeg har ingen bemærkninger til det, som Direktoratet for Kriminalforsorgen har anført om den vejledning, de indsatte skal have om deres adgang til tandlægebistand.

Som anført under pkt. 3.3 og 4.4 ovenfor kan det imidlertid efter min opfattelse ikke ud fra de foreliggende oplysninger lægges til grund, at den nuværende praksis for visitation og behandling eller administrationen af reglerne om tandlægebistand i alle tilfælde sikrer de indsatte den tandbehandling, som de har krav på.

Den nævnte praksis og de lokale retningslinjer indgår som grundlag for den konkrete vejledning, som de indsatte modtager i institutionerne om adgangen til tandlægebistand.

Jeg henstiller derfor, at direktoratet inddrager kravene til vejledning af de indsatte i forbindelse med en tydeliggørelse af reglerne på området over for institutionerne.

Jeg beder direktoratet om at underrette mig om, hvad min henstilling giver direktoratet anledning til.

Jeg beder om **inden 3 måneder** at modtage underretning om, hvad mine henstillinger giver Direktoratet for Kriminalforsorgen anledning til.

Jeg beder samtidig om at blive underrettet om resultatet af direktoratets ajourføring af reglerne om tandeftersyn, hvis det foreligger, eller om at få oplyst status for arbejdet hermed.

Dette brev vil sammen med en nyhed om sagen blive offentliggjort på min hjemmeside.

Med venlig hilsen

Niels Fenger

Kopi til orientering:

Kriminalforsorgen Midt- og Nordjylland, Områdekantoret i Hobro
Sønder Omme Fængsel